

BOSCHBOUW IN DEN CONGO.

De onderzoekingen, die in de laatste jaren van wege de Belgische regeering in den Congo gedaan zijn, wijzen er telkens meer op, dat dit land bestemd schijnt onder de koffie-voortbrengende streken allengs een eerste plaats in te nemen. Thans is de productie van koffie nog betrekkelijk gering. Omstreeks 200 hectaren gronds omvat deze cultuur, met een gemiddelde opbrengst van 1,500 kilogram per hectare. Maar grond, klimaat en arbeidsloozen zijn voor de koffieplantages zóó gunstig, dat het niet moeilijk zou zijn om telken jare 300 à 400 hectaren te beplanten. De opbrengst der plantages begint eerst in het zesde jaar van beteekenis te worden, doch dit is een bezwaar, dat aan de ontginning der meeste onbebouwde landen eigen is. En zoo eenmaal Stanley-Pool met Matadi door een spoorweg verbonden, en dus een goedkoop transport der producten naar de havenplaatsen verzekerd wordt, mag men verwachten, dat de Congo-koffie in beteekenis voor den wereldhandel niet bij de koffie van Java en van Brazilië zal achterstaan.

Daarbij komt de invloed van de koffieblad-ziekte, de zoo zeer gevreesde *Hemileia vastatrix*. Op Java en in Brazilië is deze allengs een der hoofdfactoren geworden, waarmede de cultuur te rekenen heeft, en waardoor de productie en dus de prijzen bepaald worden. In den Congo is deze parasiet nog onbekend. Het is natuurlijk uiterst moeilijk na te gaan, hoe lang het mogelijk zal zijn zijn invoer te voorkomen. Even moeilijk is het te bepalen of hij, eenmaal ingevoerd, zich even snel zal vermenigvuldigen als elders en zich tot een even groote ramp zal uitbreiden. Maar een vergelijkende studie van den Congo met de overige koffie-voortbrengende landen heeft de deskundigen tot de overtuiging geleid, dat dit gevaar niet zoo groot is en dat de omstandigheden voor een epidemisch en endemisch optreden der *Hemileia* aan den Congo veel ongunstiger zijn dan elders.

Voor een goed deel ligt dit daaraan, dat de arabische koffie, de *Coffea arabica*, op welke de *Hemileia* op Java zulke geweldige verwoestingen heeft aangericht, voor den Congo ten eenenmale onbruikbaar is. Hier is zonder twijfel de *Liberia-koffie* (*Coffea liberica*), de soort

die men trouwens ook op Java heeft ingevoerd om allengs de Arabische koffie te vervangen, verreweg de beste, zoo niet de eenige geschikte. Voor een ander deel steunt de hoop der deskundigen op de eigenschappen van bodem en klimaat. Op de niet al te hoog gelegen vlakten onder den equator, op de gele en zandige gronden van den Congo, waar de bovenste lagen door den oorspronkelijken boschgroei voldoende met bladgrond gemengd zijn, groeit hij bij uitnemendheid. Slechts de droge streken of die provinciën, waar het droge jaargetijde langer dan twee maanden duurt, zijn voor de Liberia-koffie ongeschikt. Maar ook dit bezwaar is te overwinnen, daar meestal de gelegenheid voor irrigatie-werken voldoende aanwezig is en deze zonder al te groote kosten kunnen worden uitgevoerd. En in de bosschen van Majomba en Lukoléla, waar dichte nevels de schadelijke werking van het regenlooze jaargetijde matigen, is er geen reden om de cultuur van de Liberia-koffie niet te beproeven.

Proeven met de arabische koffie hebben over de ongeschiktheid van deze soort volkomen beslist. Zij behoort op grootere hoogten, of op veel grooteren afstand van den equator te huis. In den Congo groeit zij aanvankelijk krachtig, bloeit rijkelijk en geeft een paar jaren lang een zeer goeden oogst. Maar dan is zij uitgeput en gaat weldra te gronde.

Omtrent de vraag, of de koffieplantages door andere boomsoorten moeten beschaduwd worden, loopen ook in den Congo de meeningen der deskundigen uiteen. De meeste beambten van dezen tak van staatsdienst zijn hier tegenstanders van de schaduwboomen, en de ervaringen, bij Stanley-Falls en Basoko opgedaan, pleiten ongetwijfeld te hunnen gunste. Maar in andere streken, zooals bij Livituku, Léopoldville, Coquilhatville en elders schijnt de noodzakelijkheid van schaduwboomen niet ontkend te kunnen worden. Wel blijkt in de eerste jaren hun gunstige werking niet of niet duidelijk, maar later bespeurt men daar toch den schadelijken invloed der zonnestralen, en wordt na 4-6 jaren de groei trager en de productie onvoldoende.

Bij het omhakken van een oorspronkelijk bosch ten behoeve van den aanleg van een koffieplantage baart altijd de keus van de soorten, die men zou behooren te sparen, groote moeilijkheid. Behalve de op Java gebruikelijke soorten (*Albizzia moluccana*, *Albizzia Lebbek*, *Schizolobium excelsum*, *Erithrina*, enz.) wordt vooral de paternosterboom of sering der Antillen (*Melia Azedarach*) aanbevolen. Doch dikwijls vindt men in de bosschen van al deze soorten geen voldoende aantal jonge boomen,

en oude exemplaren zijn bezwaarlijk wegens de schade, die zij aanrichten als zij door stormwinden omvergeworpen worden.

Weinig minder toekomst dan de koffie schijnt de cultuur van caoutchouc in den Congo te hebben. Reeds thans bedraagt de uitvoer daarvan meer dan 4000 tonnen, ter waarde van ruim 25 millioen francs. Maar een groot deel daarvan wordt in de oorspronkelijke bosschen in het wild verzameld, en zeer zeker zijn niet alle soorten, die dit product nu leveren, voor cultuur geschikt. Zoo b. v. de caoutchouc-voortbrengende lianen. Daarentegen zouden proeven, om de *Hevea brasiliensis*, de soort die de meest gezochte caoutchouc levert, in het groot te kweken, zeer zeker alle aanbeveling verdienen. Doch ook *Castilloa elastica*, *Urostigma Vagatii* (Lagos-caoutchouc) en *Ficus elastica* zouden met goed gevolg gekweekt kunnen worden. En hetzelfde geldt van de gutta-percha-boomen, *Isonandra* en *Palaquium*, die zeker in de equatoriale bosschen van den Congo goed zouden slagen.

Ook verschillende vruchtboomen worden met goed gevolg gekweekt, doch deze en andere boomsoorten zijn niet van zóó groot belang, dat ik ze hier niet met stilzwijgen zou kunnen voorbijgaan.

Alleen wil ik nog wijzen op de wenschelijkheid van proeftuinen voor den boschbouw. Hoewel deze vrij algemeen erkend is, is het toch vooral LAURENT, die na een grondige studie van land en boschbouw in den Congo, de noodzakelijkheid daarvan met klem betoogt. Reeds zijn de eerste schreden in die richting te Boma gedaan, doch men zou minstens ook in den boven-Congo een afzonderlijk proefstation moeten hebben. Vele gewassen toch, thans niet of niet op de goede wijze in den Congo verbouwd, zouden daar aanzienlijk tot den bloei van het land kunnen bijdragen, als slechts de groote kosten en veelvuldige teleurstellingen, die het uitzoeken en beproeven noodzakelijk met zich brengt, konden worden gecentraliseerd. Onder de leiding van deskundigen toch en in inrichtingen, die van alle hulpmiddelen tot onderzoek ruimschoots voorzien zijn, kunnen zulke proeven met veel grooter kans op slagen en met veel geringere kosten en verliezen ondernomen worden, dan zulks voor particulieren mogelijk is. Regelmatige zendingen van Java, van Brazilië en elders, ja zelfs uit europeesche kassen zouden spoedig een grooten, gunstigen invloed op de cultuur kunnen gaan uitoefenen en vooral het gevaar bestrijden, dat thans uit een wellicht al te groote uitbreiding van de cultuur van zeer enkele soorten dreigt te ontstaan.